

Az üres sír teljessége

Mk 16,6a–b

■ GABNAI SÁNDOR

A Szentföldre több alkalommal is elzarándokolva mindig az egyik legizgalmasabb élményként éltem meg az a pár órát Jeruzsálemben, amely alatt végigjártuk útitársaimmal a Via Dolorosát, a Szent Sír bazilikában befejezve a stációjárást, ahol a katolikus hagyomány szerint a Golgota és a sír kápolnája is áll. Szervezett útjaim során azonban mindig ragaszkodtam ahhoz, hogy e különleges útvonalbejárás és templomlátogatás után elvigyem a csoportjaimat oda is, ahol Jézus halálának és temetkezési helyének a protestáns teológusok által vélt helye van. Ez utóbbi nem több egy különleges kertnél, benne egy sírbarlanggal; a barlang előtt jól látszik az a furcsa árokvéjat, amelynek a mélyedésében egy malomkerék méretű kő állhatott, amelyet erős emberek záró sírkőként ide-oda hengeríthettek. A szent helyeknek eme turistáknak mutogatott két verziója között hatalmas a kontraszt. Az egyik fényes, ragyogó, zsúfolt templomi környezet, tele illattal, tömeggel, szent borzongással, sötétség és fény kontrasztjával; míg a másik egyszerű, természetes, a maga módján világias és csendes hely. Talán mondanom sem kell, hol is érzem inkább azt, hogy az a hely lehet ama bizonyos helyszín, ahol havi igénk is elhangozhatott. És ahogy a születés barlangjába különös érzés lemenni, úgy a „protestáns” sírbarlangba is felemelő élmény bemászni, odaképzelné azt a valakit, aki nincs ott.

Ez a „nincs” messze több, mint a mindenfajta emberi csődjeink összegzése; messze más, mint egy nemes ügy látszólag végső kudarcának záróakkordja. Ez a „nincs” nem egy keleties nirvánaállapot egyre többek által vágyott vallásossága, hanem ez a „nincs” a mi hitünk, mármint ez a „nincs ott”. Hogy nincs ott az az egyszerű ember, akiben a hatalmas isteni energia koncentrálódott; és az az egyszerű Isten, aki az emberi törekénységet legyőzte. Nincs ott az, akit bár fizikailag legyűrhetett a világ, de igazi és végleges létezésében nem tudta megsemmisíteni. Jézus győzött, amikor önmagát adta értünk, az őt keresztre és a sírba juttatókért. Győzelméről szól az elhengerített kő, amely mögött immár nincs bezárva a halál foglyaként az Élő.

És mivel ő nincs ott, ahova amúgy mi mind tartunk, ezért aztán bízhatunk abban is, hogy a fel-támadása legyőzi a mi ürességeinket is. Hogy most és majd egyszer az üresség helye helyett a teljesség helye legyen az otthonunk. Az üres sír pont azt jelzi, hogy az életünk már nem üres, hanem abban ott van valaki, aki a sorsunkat betölti. Hogy már nem kell Madáchcsal együtt felkiáltanunk, amikor a dolgok értelmére és az élet végső kifutására gondolunk: „Csak az a vég! – csak azt tudnám feledni!” És bár megrendíthet a halál közelsége, még inkább megrendíthet annak a boldog tudata, hogy az én Uram ezt is legyőzte.

Mert Jézust nem lehet a haláltól legyőzöttnek látni. Nincs ott. És éppen ezért nem lehet őt bebalzsamozni vagy mumifikálni. Nem lehet sírba zárni, nem lehet emlékekbe zárni, a múltba zárni, könyvekbe zárni, templomokba zárni. Nem lehet beszorítani a történelem nagyjai közé, de még a nagy vallásalapítók közé sem; mert ő lerázta magáról ezeket a „barlangokat” és „záróköveket”, és szétfeszíti az őt beszűkíteni akaró kereteket. Jézust nem lehet a halálban marasztalni vagy vele csak mint halottal foglalkozni! Erre jött rá ez a néhány tiszteletre méltóan lelkes asszony ott a sírbolt előtt, amikor azt még nem is láthatták, hogy a sír üres, de már szembesülhettek azzal a bizonyos „ifjúval”.

A feltámadás öröme legyőzi az összes félelmet, és nem csak azért, mert erre felszólítást kap az embervilág: „Ne féljete!” Legyőzi azt a félelmet is, amelyet a magunk sorsa és jövőképe miatt érezhetünk; de legyőzi azt a rettegést is, amelyet pedig a transzcendens ragyogás megjelenése okozhat az ezzel találkozóban. Az üres sír és az ezt hirdetőket egyaránt arról tanúskodnak, hogy azért nincs ok többé félni, mert eljött az az idő, amikor már nem lehet nem számolni Jézus teljhatalmával. A benne hívő ember ezért sohasem egy halott emlékéét ápolja, hanem az élő Urat ünnepli. Teszi ezt még úgy is, hogy nem fennkölt módon áradozik róla, hanem akár csak úgy is, mint ahogy azt az angyal teszi, aki nemes egyszerűséggel egészen emberi módon az Úr földi életsorsát hangsúlyozva úgy beszél róla, mint a „názáreti Jézusról”, azaz arról a valakiről, akit eddig is megismerhettünk a maga egészen közeli és kézzelfogható valójában.

Ezek után már bolondság máshol keresni őt, mint ahol van, azaz a feltámadottság állapotában. Illetve – hogy az itt szereplő görög szó passzív adottságát is visszaadjuk – ő az Atyaisten általi *feltámasztatottságának* az állapotában kereshető. Isten segítsége így érkezik meg egészen hozzánk: azokhoz, akiknek az emberi bölcsessége eljutott már egy minden értelmet meghaladó határpontra, és azokhoz, akik a maguk emberi nyomorúságában már önállóan nem találnak semmiféle kiutat.

Aki ezeket átélve immár Krisztusban van, annak többé még „azt a véget” sem kell felednie. Mert legyen bárhogy, a sír már üres, és amit el kellett végezni, az „elvégeztetett”. Ez a húsvéti hit. És ezt a hitet, lám, az ember messze nem önmagából sajtolja ki, hanem ez a hit épp a feltámadott Úr közvetlen ajándéka a számunkra. Ahogy Gnilka frappánsan megfogalmazza Márk-kommentárjában: „A húsvéti kérügma elsőbbsége azt jelzi, hogy nem az üres sír lobbantotta lángra a húsvéti hitet, hanem fordítva: az üres sírbolt következménye a húsvéti hitnek, amely a Feltámadott megjelenésén alapul.”

Az Istenhez vezető úton tehát nem az emberi próbálkozás tünteti el az egyes akadályokat, hanem ő maga. Ő teszi ezt a lelkünk elé tornyosuló kövek elhengerítésétől kezdve a végtelen síri ürességünk lelkiállapotának a megmutatásáig, majd annak mégis és „ámde” betöltéséig. Felesleges hát mindenemű félelem, még a haláltól való is, mert hiszen a hívő tudja, hogy bárhogy haljon is meg, ő már most más keretek között él, és örök élet vár rá. Így lehet a halál uralta emberből Krisztus megszabadítottja: olyasvalaki, akin nem a halál és az üresség uralkodik többé, még csak nem is saját maga vagy a maga vallásos buzgósága, hanem egyedül az élő és teljességet adó Úr. Az ilyen ember, bár maga is mulandó, már nem retteg semmitől, mert új életre támadt fel Krisztussal. Vele találta meg élete sebezhetetlen központját, az igazi énjét, tulajdonképpeni önmagát. Jelentse hát nekünk az üres sír azt a teljességet, amelyet általa Jézus nekünk adott!